

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kirkkolain 1 luvun 3 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan kirkkolain kirkon jäseniä koskevaa pykälää muutettavaksi.

Uudessa uskonnonvapauslaissa ei enää rajoiteta mahdollisuutta kuulua samanaikaisesti useampaan uskonnolliseen yhdyskuntaan. Uskonnollisella yhdyskunnalla on kuitenkin oikeus päättää jäsenyytensä edellytyksistä. Jäsenyyden edellytykseksi voidaan säätää tai määrätä, ettei jäsen voi olla samanaikaisesti muun uskonnollisen yhdyskunnan jäsen.

Kirkkolakiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan evankelis-luterilaisen kirkon jäsen ei voi samanaikaisesti olla muun uskonnollisen yhdyskunnan jäsen, ellei ole kysymys sellaisesta uskonnollisesta yhdyskunnasta, jonka kanssa kirkolliskokous on hyväksynyt sopimuksen jäsenyyden vastavuoroisista edellytyksistä.

Laki on tarkoitettu voimaan 1 päivänä elokuuta 2006.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Uuden uskonnonvapauslain (453/2003) 31 §:ssä säädetään, että kumotun uskonnonvapauslain (267/1922) 5 §:n 5 momentissa säädettyä kieltoa kuulua useampaan kuin yhteen uskontokuntaan sovelletaan 1 päivään elokuuta 2006 saakka.

Uuden uskonnonvapauslain 3 §:n 4 momentin mukaan evankelis-luterilaista kirkkoa ja ortodoksista kirkkokuntaa koskevassa lainsäädännössä voidaan säätää ja rekisteröidyn uskonnollisen yhdyskunnan yhdyskuntajäsenyyksessä määrätä yhdyskunnan jäsenyyden edellytyksistä. Jäsenyyden edellytykseksi voidaan tällöin säätää tai määrätä, ettei henkilö ole samanaikaisesti muun uskonnollisen yhdyskunnan jäsen.

Uskonnolliseen yhdyskuntaan kuulumisen perustuu ihmisen vakaumukseen ja on osoitus sitoutumisesta oman yhteisön tärkeinä pitämiin uskontotuuksiin ja arvoihin. Jäsenyy-

den katsomuksellisen luonteen johdosta on johdonmukaista, että uskonnollisten yhteisöjen jäsenet sitoutuvat omaan yhteisöönsä ervaankä samanaikaisesti kuulu erilaista uskoa tunnustaviin ja erilaisia kirkkojärjestyksiä noudattaviin yhdyskuntiin. Kristilliselle kirkolle jäsenyys merkitsee sitoutumista kirkon tunnustukseen ja sen mukaiseen järjestykseen. Tämän vuoksi uuden uskonnonvapauslain salliman kaksoisjäsenyyden ei evankelis-luterilaisen kirkon jäsenen osalta tulisi olla pääsääntöisesti mahdollista, mutta se voisi eräissä tapauksissa tulla kysymykseen. Niin sanotun Porvoon sopimuksen yhteydessä omaksutun ekumeenisten sopimusten hyväksymistä koskevan lainsäädäntötekni- sen ratkaisun perusteella kaksoisjäsenyys olisi mahdollinen, jos kirkolliskokous on hyväksynyt sitä koskevan ekumeenisen sopimuksen. Porvoon sopimukseen sisältyy tätä koskeva jäsenyysskohta. Sopimukseen sisältyvän julistuksen 3 kohdan mukaan kirkot sitoutu-

vat ”pitämään kaikkien kirkkojemme kastetuja jäseniä myös oman kirkkomme jäseninä”.

Kirkkolain 1 luvun 3 §:ään ehdotetaan lisättävän uusi 3 momentti, jonka mukaan kirkon jäseneksi liittyvä ei saisi olla muun uskonnollisen yhdyskunnan jäsen. Kuitenkin sellaisessa tapauksessa muun kristillisen uskonnollisen yhdyskunnan jäsen voisi olla samanaikaisesti evankelisluterilaisen kirkon jäsen, jos kirkolliskokous on hyväksynyt tuon uskonnollisen yhdyskunnan kanssa tehdyn sopimuksen jäsenyyden vastavuoroisista edellytyksistä. Ehdotus täydentää kaksoisjäsenyyden osalta Porvoon sopimuksen toimeenpanoa ja tekee vastaavat järjestelyt mahdolliseksi myös muiden uskonnollisten yhdyskuntien kanssa, jos kirkolliskokous niin erikseen harkitsee oikeaksi muita ekumeenisia sopimuksia käsitellessään.

Vastaavasti kirkon jäsen, joka liittyy jonkin toisen uskonnollisen yhdyskunnan jäseneksi, katsotaan eronneeksi kirkon jäsenyydestä. Siten eroaminen kirkosta tapahtuisi automaattisesti samanaikaisesti, kun henkilö liittyy sellaiseen uskonnolliseen yhdyskuntaan, jonka kanssa kirkolliskokous ei ole sopinut jäsenyyden vastavuoroisista edellytyksistä. Säännös poikkeaa näennäisesti uskonnonvapauslain 4 §:n 2 momentista, jonka mukaan henkilön, joka haluaa erota uskonnollisesta yhdyskunnasta, tulee ilmoittaa eroamisestaan kirjallisesti kyseiselle yhdyskunnalle tai maistraatille. Tällaisena tahdonilmaisuna voidaan kuitenkin pitää myös liittymisilmoituksen tekemistä toiseen uskonnolliseen yhdyskuntaan. Sen jälkeen kun kaksoisjäsenyyden kiellosta olisi säädetty lailla, säännös toimisi käytännössä siten, että tallennettaessa väestötietojärjestelmään tieto henkilön liittymisestä jonkin toisen uskonnollisen yhdyskunnan jäseneksi merkittäisiin hänet samalla eronneeksi evankelis-luterilaisesta kirkosta.

Ehdotettu säännös ei ole ristiriidassa perus-

tuslain 11 §:ssä säädetyn uskonnon ja oman tunnon vapauden kanssa. Uskonnollisen yhdyskunnan sisäiseen autonomiaan kuuluu uuden uskonnonvapauslain 3 §:n 4 momentin mukaisesti oikeus säätää tai määrätä jäsenyytensä ehdoista.

2. Esityksen vaikutukset

Ehdotettu säännös säilyttäisi kirkossa uskonnonvapauslain 31 §:n voimaantulosäännöksellä 1 päivään elokuuta 2006 saakka turvattua tilan, jonka mukaan kukaan ei saa kuulua enempään kuin yhteen uskontokuntaan. Edellä sanottu muun uskonnollisen yhdyskunnan jäsenyys ei kuitenkaan koskisi jäsenyyttä sellaisessa uskonnollisessa yhdyskunnassa, jonka kanssa kirkolliskokous on hyväksynyt sopimuksen jäsenyyden vastavuoroisista edellytyksistä.

3. Asian valmistelu

Ehdotus on valmisteltu Kirkkohallituksessa. Kirkolliskokouksessa ehdotuksen on valmistellut lakivaliokunta, jolle perustevaliokunta on antanut lausuntonsa. Esitys on viimeistelyt opetusministeriössä.

4. Voimaantulo

Uuden uskonnonvapauslain 31 §:n 3 momentin mukaan kumotun uskonnonvapauslain 5 §:n 5 momentissa säädettyä kieltä kuulua useampaan kuin yhteen uskonnolliseen yhdyskuntaan sovelletaan 1 päivään elokuuta 2006 saakka. Kyseiseen voimaantulosäännökseen perustuen laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä elokuuta 2006.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

kirkkolain 1 luvun 3 §:n muuttamisesta

Kirkolliskokouksen ehdotuksen ja eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 26 päivänä marraskuuta 1993 annetun kirkkolain (1054/1993) 1 luvun 3 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1279/2003, uusi 3 momentti seuraavasti:

1 luku	jäsen. Kirkon jäsen, joka liittyy jonkin muun uskonnollisen yhdyskunnan jäseneksi, katsotaan eronneeksi kirkon jäsenyydestä. Tässä momentissa muulla uskonnollisella yhdyskunnalla ei tarkoiteta kuitenkaan sellaista uskonnollista yhdyskuntaa, jonka kanssa kirkolliskokous on hyväksynyt sopimuksen jäsenyyden vastavuoroisista edellytyksistä.
Kirkon tunnustus, tehtävä ja jäsenet	
3 §	
<i>Jäsenet</i>	
_____	_____
Kirkon jäseneksi liittyvä ei voi samanaikaisesti olla muun uskonnollisen yhdyskunnan	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Helsingissä 19 päivänä toukokuuta 2006

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Kulttuuriministeri *Tanja Karpela*